

DE WITTE STOK

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
oktober – november – december
Nr. 4 2016

Afgiftekantoor Brussel X
Erkenningsnummer: P207078

- Vier jonge onderzoekers in oogheelkunde beloond
- Achter de schermen: BrailleTech 2016
- Fonds Chantal de Decker
- Vrijwilligers in de kijker
- Onder Ons

brailleliga^{vzw}

Engelandstraat 57
1060 Brussel
Tel.: 02 533 32 11
IBAN: BE11 0000 0000 4848
BIC: BPOTBEB1

DE WITTE STOK

Redactie en coördinatie: Catherine Claeys.

Hebben meegewerkt aan dit nummer: Nathalie Carpentier, Nathalie Danjou, Lynn Daeghsels, Aude Debbaut, Lise De Mey, Stéphane Depoorter, Virginie Detournay, Catherine Dosen, Michèle Dubois, Mohammed Hajjaoui, Chantal Hancisse, Noëlla Jardin, Rebecca Lévêque, Bruno Liesen, Audrey Linchamps, Gérard Servais, Valérie Staal, Magda Van Waes.

Foto's: Aurore Belot, Nathalie Carpentier, Catherine Claeys, Lynn Daeghsels, Quentin Declerck, Lise De Mey, Arnaud Ghys, Chantal Hancisse, Rebecca Lévêque.

Druk: Drukkerij Adam-Demortier.

Abonnement: €10 te storten op rekeningnummer IBAN: BE11 0000 0468 0248 – BIC: BPOTBEB1 met vermelding: "Abonnement Witte Stok". Gratis voor blinde en slechthziende personen. Beschikbaar op Daisy-CD en op onze website: www.braille.be.

Contact: Brailleliga vzw, Engelandstraat 57 – 1060 Brussel – Tel.: 02 533 32 11 –

Fax: 02 537 64 26 – E-mail: info@braille.be.

Verantwoordelijke uitgever: Michel Magis, Engelandstraat 57 – 1060 Brussel.

- Help ons verkwisting te vermijden: indien u verhuist, er fouten in uw gegevens voorkomen of indien u dit tijdschrift meerdere malen ontvangt, ... gelieve ons te verwittigen!
- Houder van het bestand: Brailleliga vzw. Onze vereniging respecteert nauwgezet de privacy van haar schenkers en sympathisanten overeenkomstig de wet van 08/12/1992. Hun gegevens worden aan geen enkele andere vereniging of persoon bekendgemaakt. Op uw eenvoudig verzoek worden uw gegevens meegedeeld en zo nodig verbeterd.
- We kunnen het niet vaak genoeg herhalen: laat u niet misleiden door oneerlijke personen. De Brailleliga verkoopt niets, noch van deur tot deur, noch op de openbare weg.
- De Brailleliga wijst er nogmaals op dat zij een neutrale vereniging is, gehecht aan de democratische waarden en actief in het hele land. Zij staat ten dienste van alle blinde en slechthziende personen.

IN DIT NUMMER:

Editoriaal.....	p. 1
Oogheelkunde: steun aan jonge onderzoekers	p. 2
De Europese handicapkaart.....	p. 9
Achter de schermen: BrailleTech.....	p. 13
Het Fonds Chantal de Decker: toegang tot lezen voor 65-plussers	p. 19
Er was eens... een puntje.....	p. 22
De Brailleliga komt naar u toe	p. 27
Vrijwilligers in de kijker: het nuttige aan het aangename koppelen.....	p. 30
Onze vreugde, ons verdriet	p. 34
Giften bij belangrijke	p. 34

ONDER ONS

- 20 km door Brussel: loop mee in ons team!
- Lion-Francout prijs 2017
- Nieuws van de BrailleShop: knutselen – naaien – spel.
- Nieuws van de Sociale dienst: Europese handicapkaart – Nieuwe regels voor juridische tweedelijnsbijstand – Nieuws van de FOD Sociale Zekerheid.
- Nieuws van de Dienst vrijetijdsbesteding: Activiteiten januari-februari-maart 2017.

EDITORIAAL.

Blindheid en slechthooftheid zijn handicaps die alle levensaspecten aantasten. Dat verklaart meteen waarom de Brailleliga zo veel verschillende acties op touw zet, zoals blijkt uit dit nummer van De Witte Stok.

Waar we ook wonen in België, we bevinden ons altijd op minder dan 100 km van een grens en zitten dus allemaal snel in het buitenland. De parkeerkaart voor personen met een handicap mag dan al overal in Europa geldig zijn, ze geeft geen recht op andere voordelen (toegang tot zwembaden, musea, theaterzalen...). Dankzij een Belgisch initiatief komt er binnenkort een Europese handicapkaart waarmee personen met een handicap ook buiten onze grenzen hun rechten kunnen laten gelden. Andere onrechtvaardige situatie: een DAISY-speler kost meer als je pas na je 65e blind wordt. Dank aan het Fonds Chantal de Decker, dat tussenkomt in de financiering van de speler en het luisterboek voor iedereen goedkoper maakt. En verder: een terugblik op BrailleTech 2016, met getuigenissen van bezoekers en de top 10 van mobiele applicaties. We kunnen alleen maar blij zijn met al die technologische verbeteringen voor personen met een visuele handicap. En hoe zit het op het wetenschappelijke front? Net als bij elk jaareinde draagt de Brailleliga bij tot het oogheelkundig onderzoek, door jonge wetenschappers te steunen. We zijn blij en trots om ons steentje bij te kunnen dragen tot de vooruitgang in de kennis en de behandeling van oogaandoeningen. We nodigen u bovendien van harte uit om ons hierbij te steunen met een gift, hoe bescheiden ook, via het overschrijvingsformulier dat u bij dit nummer van De Witte Stok vindt.

2016: dank aan al diegenen die ons hebben geholpen of die geduld hebben moeten uitoefenen met onze hulp. 2017: moge het nieuwe jaar in het teken staan van goeie wil, creativiteit, generositeit en gulheid.

Onze beste wensen voor iedereen!

OOGHEELKUNDE: STEUN AAN JONGE ONDERZOEKERS.

10 jaar geleden werd de Stichting voor de blinden als stichting van openbaar nut opgericht door de Brailleliga. Haar doel is het ondersteunen van wetenschappelijk oogheelkundig onderzoek.

De Stichting wordt hiervoor geruggensteund door een Wetenschappelijk Comité, dat samengesteld is uit verantwoordelijke professoren van oogheelkundige centra van verschillende Belgische universiteiten. Voorzitter is Professor De Laey. Het Comité adviseert de Brailleliga bij de themakeuze van informatie- en preventiecampagnes en bij de prijzen die onze Stichting jaarlijks uitdeelt aan jonge wetenschappelijke onderzoekers.

De belangrijkste missie van de Brailleliga is natuurlijk het begeleiden en ondersteunen van blinde en slechtziende personen in de (her)winning van hun zelfstandigheid in de verschillende aspecten van hun leven. Naast deze hoofdpodracht lijkt het ons noodzakelijk om onderzoekers een duwtje in de rug te geven bij hun inspanningen om oogziekten beter te begrijpen, zodat de opsporing en behandeling ervan kan verbeteren.

Om oogheelkundig onderzoek te ondersteunen, is de Stichting voor de blinden verbonden aan het FRO (Fonds voor Research in Oftalmologie). Het FRO is een Belgisch initiatief, uniek in Europa. Voorgezeten door Professor Marie-Josée Tassignon, wil het Fonds oogheelkundig onderzoek stimuleren door beurzen toe te kennen aan jonge wetenschappers. Zonder die steun zou hun werk aanzienlijk trager vooruitgaan of zelfs onmogelijk zijn. De bekroonde projecten werden geselecteerd door een internationale jury, die de papers evalueerde op wetenschappelijke waarde, originaliteit, haalbaarheid en het belang ervan voor de oogheelkunde.

Dit jaar ontvingen vier bekroonde onderzoekers samen een bedrag van 60.000 euro van de Stichting voor de blinden. Dit bedrag werd trouwens voornamelijk ingezameld door de lezers van De Witte Stok, die we bij deze van harte willen bedanken. Hieronder vindt u beknopte beschrijvingen van de winnende onderzoeksprojecten.

Hoornvlies in 3D-print: studie naar de biocompatibiliteit.

Project van Steffi Mathyssen (Universiteit Antwerpen).

Volgens een raming van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) zijn wereldwijd 39 miljoen mensen volledig blind en hebben 246 miljoen mensen last van een aangetaste visus. Cataract is de primaire oorzaak van een verminderd zicht, gevolgd door hoornvliesbeschadiging en littekenvorming. Littekenweefsel op het hoornvlies wordt veroorzaakt door traumata of door ontstekings- en infectieziekten. De littekens kunnen tientallen

jaren aanhouden en leiden vaak tot functionele blindheid, ook al kan de visuele handicap in vier op vijf gevallen worden voorkomen of genezen. De WHO wees op een crisis voor de volksgezondheid, vooral omdat er jaarlijks tussen 1,5 en 2 miljoen nieuwe gevallen van monoculaire hoornvliesblindheid worden genoteerd. Het gezichtsvermogen van de patiënt kan worden hersteld door het transplanteren van donorhoornvlies. Er is echter een ernstig tekort aan donorhoornvlies, waardoor miljoenen patiënten elk jaar niet kunnen worden behandeld. Elk jaar worden er in de hele wereld slechts 120.000 hoornvliestransplantaties uitgevoerd, wat impliceert dat circa 100 miljoen patiënten wereldwijd op een wachtlijst staan.

Met dit project willen we bioartificiële hoornvliezen ontwikkelen aan de hand van 3D-printing. Daarbij willen we collageen gebruiken als bio-inkt. Collageen is het meest voorkomende eiwit in het menselijke lichaam en is de stof die het hele lichaam samenhoudt. Hoornvlies bestaat voor 90% uit collageen. Daarom kan het gebruik van collageen voor de aanmaak van bioartificiële hoornvliezen in een laboratorium een ideale oplossing aanreiken voor het wereldwijde gebrek aan donorhoornvlies. Via 3D-printing kan men de hoornvliezen heel nauwkeurig afstemmen op het oog van de recipiënten, wat een revolutionaire verbetering zou inhouden vergeleken met de huidige toestand. Maar voor we zover zijn moet eerst de veiligheid ervan worden getest.

Het project belichaamt een tweeledige samenwerking tussen de Universiteit Antwerpen en de KU Leuven die respectievelijk expertise hebben opgebouwd in regeneratieve geneeskunde, biomaterialen en additieve productie. Dankzij de steun van het Fonds voor Research in Oftalmologie (FRO) en van de Brailleliga, Stichting voor de blinden, zullen de onderzoekers de kans krijgen om de interactiemechanismen tussen de 3D-geprinte collageenimplantaten en de manier waarop het lichaam reageert na implantatie verder te doorgronden.

Verborgen genetische variatie in retinadystrofieën.

Project van Kristof Van Schil (Universiteit Gent).

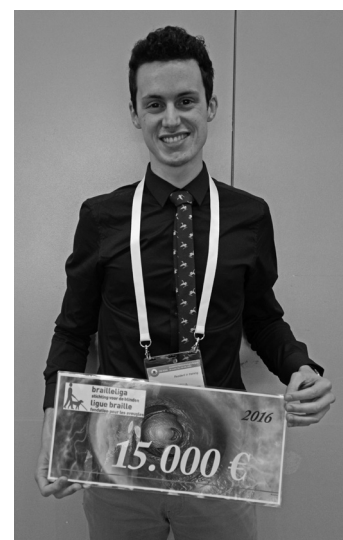
Deze studie gaat over een blindmakende ziekte die wordt veroorzaakt door erfelijke retinadystrofieën en de onthulling van het onderliggende moleculaire genetische defect. Doorgaans focussen genetici aanvankelijk op het eiwitcoderende deel van het gen, waarbij ze speuren naar kleine defecten die maar één of enkele DNA-bouwblokken aantasten, wat leidt tot een genetische diagnose bij een groot aantal patiënten. Toch blijkt dit soort

analyse voor bepaalde patiënten negatief te zijn en is er een uitgebreidere genscreening nodig om het zogenoemde verborgen genetische defect op te sporen. Hier, en aan de hand van zeer geavanceerde technieken, gaan de onderzoekers focussen op grotere genherschikkingen in de ziektegenen waarmee retinadystrofieën verband houden. Die herschikkingen bestaan uit grote stukken DNA-bouwblokken die ofwel ontbreken (minder DNA-materiaal) of extra aanwezig zijn (meer DNA-materiaal) in het genoom van de patiënt. De resultaten zullen leiden tot een beter inzicht in de frequentie en de mechanismen van die grotere herschikkingen bij retinadystrofieën en zullen ‘verborgen genetische variaties’ verder helpen te ontrafelen.

Metabolomisch profiel van heelkundige glaucoompatiënten.

Project van João Barbosa Breda (UZ Leuven)

Metabolomica is de studie van de metabolieten in lichaamsvloeistoffen of weefsels. Ze onderzoekt de gevolgen van de activiteit van genen en eiwitten. Een van de voordelen van deze studie is dat ze een simultane meting mogelijk maakt van metabole veranderingen in levende organismen als reactie op een stoornis (ziekte, dieet, milieu enz.). Aangezien een metabolomisch profiel alle biochemische pro-

cessen bundelt die zich op een bepaald tijdstip in het lichaam afspelen, maakt het geen veronderstelling over het relatieve belang van de processen. In wezen is het een vingerafdruk van de gezondheidstoestand van het organisme op een welbepaald tijdstip. Uit de metabolomische analyse van serum, plasma en urine zijn panels van metabolieten aan het licht gekomen die patiënten met een cardiovasculaire aandoening, borstkanker, de ziekte van Parkinson, de ziekte van Alzheimer en diabetes onderscheiden van controlepatiënten. Wat oogziekten betreft werden er maar weinig studies gepubliceerd, met betrekking tot diabetische retinopathie, netvliesloslating, leeftijdgebonden maculadegeneratie en glaucoom. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie behoort glaucoom tot de grootste oorzaken van blindheid in de wereld. Vandaag berust de glaucoomclassificatie in grote mate op de meting van de intraoculaire druk (IOP), die vrij kunstmatig en ook onbetrouwbaar kan zijn aangezien de IOP-waarden tijdens de dag kunnen schommelen. Bovendien kunnen patiënten met normale IOP-waarden ook glaucomateuze neuropathie ontwikkelen (normale oogdrukglaucoom, NTG) en progresseren ze zelfs wanneer de IOP daalt. We kunnen dan ook besluiten dat er andere mechanismen spelen in de ontwikkeling en de progressie van glaucoom. Er werd één metaboloombrede studie uitgevoerd bij glaucoom (Burgess, I.; 2015). In een steekproef van 72 Amerikaanse patiënten met primair open hoekglaucoom (POAG) stelden de auteurs significante verschillen vast vergeleken met de controlepatiënten.

De onderzoekers stellen voor monsters te vergaren van glaucoompatiënten bij wie de aandoening heelkundig wordt behandeld (open hoekglaucoom en normale drukglaucoom, leeftijd- en gendergepaard) en deze te vergelijken met de leeftijd- en gendergepaarde proefpersonen (niet-glaucomateuze gezonde patiënten bij wie cataract heelkundig wordt behandeld). Daarvoor zouden ze plasma, urine en kamervocht vergaren, die dan worden onderzocht via massaspectrometrie. De patiënten moeten nuchter blijven vanaf de vooravond van de monsternamen en ze moeten een vragenlijst rond levensstijl en maaltijdfrequentie invullen om de nutritionele invloed op de metabolieten te kunnen evalueren.

Via metabolomica krijgen de onderzoekers een beter inzicht in de achterliggende pathofysiologie van deze aandoening. De hypothese is dat glaucoompatiënten zullen verschillen van de controlepatiënten en dat POAG-patiënten zullen verschillen van de NTG-patiënten. Metabolomica wordt beschouwd als een manier om een methode tot stand te brengen waarmee we patiënten kunnen diagnosticeren en stratificeren, als een aanvullende of alternatieve methode voor de momenteel beschikbare diagnostische tools, zoals IOP en functionele en structurele metingen. De geneeskunde evolueert naar een gepersonaliseerde aanpak en metabolomica is een belangrijke tool in de patiëntprofieling en nuttig om beslissingen te maken over de medische aanpak.

Intravitreale injectie van mRNA met nanopartikels om een duurzame expressie van neurotrofe factoren in Müllercellen te induceren.

Project van Joke Devoldere (Universiteit Gent).

Retinadegeneratie is de afbraak van het netvlies als gevolg van het progressieve verlies en afsterven van de cellen die de achterkant van het oog bekleden.

De verzwakking van de retina resulteert in een brede waaier van klinische symptomen, zoals wazig zicht, nachtblindheid, lichtgevoeligheid, tot en met volledige en onomkeerbare blindheid. De oorzaak van dit celverlies is doorgaans een fout gen. Er werd dan ook veel onderzoek gedaan om dat foute gen te vervangen door een correct gen, een strategie die gensubstitutie therapie wordt genoemd. Een blindmakende ziekte kan echter te wijten zijn aan een hele resem foute genen. Dat maakt de therapeutische aanpak ingewikkeld, aangezien de patiënten, die dan wel dezelfde aandoening hebben, een verschillende behandeling vergen. Dat verklaart de toenemende belangstelling voor een nieuwe therapeutische benadering die

de focus verlegt van de correctie van het initieel foute gen naar de preventie van retinale celdood. Als die strategie succes oogst, kunnen alle patiënten met eenzelfde aandoening worden behandeld met een enkele therapie.

Een veelbelovende strategie bestaat in de aanvoer van neurotrofe factoren naar het netvlies. Neurotrofe factoren zijn kleine eiwitten die de groei en de overleving van retinacellen bevorderen. Die eiwitten kunnen als dusdanig worden aangevoerd, maar ze breken gemakkelijk af en moeten dus vrij frequent in het oog worden geïnjecteerd, wat niet bepaald aangenaam is voor de patiënt. Daarom onderzoeken we of we de retinacellen kunnen omvormen tot eiwitfabriekjes die de gewenste eiwitten afscheiden, nl. de neuroprotectieve eiwitten. We zouden dit kunnen doen door nucleïnezuren te leveren aan de betrokken cellen, die vervolgens worden omgezet in eiwitten en afgescheiden in de celomgeving.

Er zijn twee types nucleïnezuren: plasmide-DNA (pDNA) en messenger-RNA (mRNA). Aangezien mRNA, in tegenstelling tot pDNA, functioneel is in het cytoplasma en dus niet doorheen de extra barrière (het kernmembraan) moet, focussen we ons onderzoek eerder op het gebruik van mRNA. mRNA kan lokaal worden toegediend in het oog door injectie in het vitreum, de gel die het grootste deel van het oog vult. Om het mRNA te beschermen tegen afbraak, zullen we het verpakken in commercieel beschikbare lipidegebaseerde nanopartikels. Vervolgens zullen we nagaan of de retinacellen bereid zijn om deze partikels op te nemen en onze gewenste eiwitten zullen produceren.

Aangezien de partikels in het vitreum worden geïnjecteerd, moeten ze in staat zijn om via het glasvocht te migreren naar de achterkant van het oog, waar hun doelcellen liggen. Daarom zullen de onderzoekers de motiliteit van de partikels meten in glasvocht. Wanneer ze een beperkte motiliteit waarnemen, zullen ze de partikels bekleden met hyaluronzuur (HA). Van HA is eerder al gebleken dat het de intravitreale motiliteit bevordert. Om een optimale

langetermijnproductie van de gewenste eiwitten te bereiken, zullen ze tot slot aanpassingen aan de mRNA-molecule zelf en de suppletie van extra kleine moleculen evalueren die de mRNA-functionaliteit zouden kunnen verbeteren.

DE EUROPESE HANDICAPKAART.

Aan de grondslag van de Europese handicapkaart (of European Disability Card) ligt – hoe kan het ook anders – een Belgisch project dat in 2009 door het Belgian Disability Forum (BDF) werd gelanceerd. Het gaat om een uniek document dat als bewijs geldt voor de handicap van de drager en hem in staat stelt gemakkelijker van het ene naar het andere land te reizen. Dankzij de kaart kunnen personen met een handicap in België en zeven andere Europese landen voordelen genieten op het vlak van cultuur, ontspanning en sport: kortingen of terugbetalingen, gratis toegang of aangepaste diensten.

Het antwoord op een nijpende behoefte.

De nieuwe kaart komt tegemoet aan een erg concrete behoefte die vandaag vrijwel niet ingevuld wordt. Momenteel is de enige erkenning voor een handicap de Europese parkeerkaart, geldig op het hele grondgebied van de Europese Unie. De bruikbaarheid van die parkeerkaart blijkt echter te beperkt, aangezien die alleen kan worden gebruikt voor parkeerplaatsen voor personen met een handicap, en in sommige gevallen voor een voorkeurtarief op tolwegen. In de praktijk geeft de parkeerkaart – bij

gebrek aan beter – ook recht op voorkeurtarieven en andere voordelen in bijvoorbeeld zwembaden, musea, theater- of concertzalen. Aangezien de parkeerkaart duidelijk zichtbaar op het dashboard van de auto moet liggen, staan de gebruikers ervan echter voor een dilemma: voordelen genieten, maar een boete riskeren, of de kaart in de auto laten en de volle pot betalen aan het loket ...

Documenten ter erkenning van een handicap uitgereikt door het land van herkomst worden dan weer niet in een Europees model gegoten en zijn bijgevolg niet altijd geldig in het buitenland. Bovendien kan moeilijk worden verwacht dat alle museummedewerkers bijvoorbeeld in staat zouden zijn om de attesten te lezen uit eender welk Europees land!

Vrij verkeer van personen, een basisrecht

Het vrije verkeer van personen binnen de Europese Unie is een basisrecht voor elke Europese burger. Toch moeten personen met een handicap maar al te vaak een bewijs kunnen voorleggen om de voordelen te genieten waar ze recht op hebben: voorkeurtarieven, prioritaire toegang, toegankelijkheidsvoorzieningen enz. Bijgevolg zien ze hun wens om te reizen, zich te verplaatsen of toegang te krijgen tot websites en openbare voorzieningen vaak in de kiem gesmoord. Dat alles bracht het Belgian Disability Forum op het idee van de mobiliteitskaart, steunend op drie basisprincipes: 1) de erkenning van de persoon met een handicap door het land van oorsprong, 2) de wederzijdse erkenning tussen de landen van de Unie zonder bijkomende controle, 3) de toekenning van compensaties voor niet-inwoners onder dezelfde voorwaarden als voor de inwoners.

De kaart moet personen met een handicap in staat te stellen zich “vrij te verplaatsen binnen Europa en in het bezochte land toegang te krijgen tot de goederen en diensten waar zij, net als de inwoners met een handicap van dat

land, recht op hebben, rekening houdend met de handicap die in hun thuisland wordt erkend”¹.

Acht deelnemende landen.

Met de actieve steun van het European Disability Forum (EDF) werd het Belgische project uiteindelijk goedgekeurd door de Europese Commissie. Van de 17 landen die zich kandidaat stelden, werden er 8 gekozen voor een eerste fase van het project: België, Cyprus, Estland, Finland, Italië, Malta, Slovenië en Roemenië. Zij kregen in totaal een Europese subsidie van 1,5 miljoen euro (waarvan 170.000 euro voor België) voor de ontwikkeling van de kaart en een netwerk van operatoren, maar ook voor de uitwerking van een sensibiliseringscampagne en van een online platform voor informatie-uitwisseling tussen operatoren en gebruikers. De Europese handicapkaart heeft echter geen invloed op de regelgeving in elk van de deelnemende landen. Het staat hen dus vrij de toekenningscriteria en -voorwaarden vast te leggen voor het statuut van persoon met een handicap. Elk land bepaalt met andere woorden zelf wie recht heeft op de kaart en hoe en waar ze die kunnen krijgen.

In België wordt het project gestuurd door een comité bestaande uit vertegenwoordigers van de vijf overheidsdiensten verantwoordelijk voor het inclusiebeleid voor personen met een handicap: de FOD Sociale Zekerheid op federaal niveau, het AVIQ (Agence pour une Vie de Qualité) voor het Waals Gewest, het VAPH (Vlaams Agentschap voor Personen met een Han-

1. “Voorstel van het Belgian Disability Forum voor de ontwikkeling van een Europese handicapkaart. Voorstelling op de RvB van het EDF in Praag”, BDF, februari 2009, p. 2.

dicap) voor het Vlaams Gewest, PHARE (Personne Handicapée Autonomie Recherchée) voor het Brussels Gewest (Franstalige gemeenschapscommissie) en de DPB (Dienststelle für Personen mit Behinderung) voor de Duitstalige gemeenschap.

De adviesraden worden betrokken bij de strategische stappen in de concrete invoering. Op 10 oktober 2016 werd een belangrijke stap gezet met de ondertekening van een overeenkomstprotocol door de bevoegde ministers van de federale (Elke Sleurs), de Vlaamse (Jo Vandeuren) en de Waalse (Maxime Prévot) regeringen, en van de Franstalige gemeenschapscommissie (Céline Frémault) en de Duitstalige gemeenschap (Antonios Antoniadis). Het protocol legt de gezamenlijke inspanningen van de Belgische actoren vast, naast de financiële middelen van het project en de uitreiking van de Europese handicapkaart.

Lancering in 2017.

In ons land is de lanceringsfase van het project voorzien in het voorjaar van 2017. Die lancering zal gepaard gaan met een evenement, om zo het grote publiek te wijzen op het bestaan van de nieuwe kaart. Tegen het einde van het eerste semester van 2017 zouden de eerste kaarten uitgegeven moeten zijn. Het aantal uit te geven kaarten wordt geschat op 85.000, steunend op het aantal aangevraagde parkeerkaarten. Zo zouden personen die een Europese handicapkaart hebben aangevraagd, gemakkelijker toegang krijgen tot een reeks diensten rond toerisme, sport en ontspanning in de acht deelnemende landen.

Een Belgische toerist met een handicap kan dan bijvoorbeeld op vertoon van de kaart in Rome het Colosseum en andere historische sites bezoeken en dezelfde voorwaarden genieten als een Italiaans persoon met een handicap: voordeeltarief, aangepaste rondleiding enz.

Het uiteindelijke doel is dat ook andere Europese lidstaten zich achter het project scharen, en dat de Europese Unie één groot gebied wordt waar personen met een handicap zich vrij in kunnen verplaatsen en waar ze hun statuut als persoon met een handicap eenvoudig kunnen staven. Het project moet ook de toegang vergroten tot informatie over het toegankelijkheidsaanbod op toeristische locaties, in sportvoorzieningen, culturele instellingen of bij ontspanningsmogelijkheden. In de toekomst zal de kaart dus ook voor andere doeleinden kunnen worden gebruikt.

Op een website die binnenkort wordt ontwikkeld zal meer praktische informatie beschikbaar zijn. Wij houden u op de hoogte.

ACHTER DE SCHERMEN: BRAILLETECH.

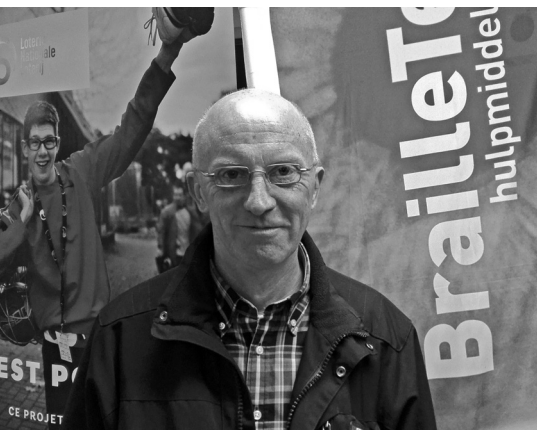
BrailleTech, dat is onze grootste jaarlijkse afspraak rond technische hulpmiddelen. Deze beurs is de gelegenheid om apparaten te komen ontdekken en testen die blinde en slechtziende personen toegang bieden tot informatie, communicatie en meer zelfstandigheid. De beurs vond plaats midden oktober in de hoofdzetel van de Brailleliga in Brussel en mocht meer dan 1.200 bezoekers ontvangen.

De profielen van deze bezoekers zijn erg uiteenlopend. Zo kregen we niet alleen personen met een visuele handicap over de vloer, vergezeld door hun familie, vrienden of geleidehond, maar ook professionals uit de sector en sociaal werkers, studenten, docenten, enz.

Ook het personeel, de stagiaires en de vrijwilligers van de Brailleliga waren natuurlijk van de partij. In hun blauwe polo's, slalomdend als smurfen

tussen de verschillende standen en hun standhouders, snelden zij bezoekers te hulp. Maar wat komen al die mensen eigenlijk doen op BrailleTech? Het antwoord krijgt u hieronder.

Rory, 51 jaar, begeleid door zijn verloofde Nadine.

Ik kom elk jaar naar de BrailleTech om nieuwigheden te ontdekken. Deze keer zou ik graag meer informatie krijgen over de iPhone. Mijn computer materiaal veroudert, ik werk nog steeds met Windows 2003... Ik ben een beetje bang voor verandering, ik heb mijn vaste gewoontes, maar ik voel dat het tijd wordt om naar iets anders over te schakelen. En daarna ga ik inkopen doen in de BrailleShop: ik heb een rekenmachine nodig en een sprekende weegschaal.

Colette, 75 jaar.

Het is mijn oogarts die me heeft aangeraden hierheen te komen. Ik ben op zoek naar een optische of elektronische loep, zodat ik kan blijven lezen. Ik heb nog geen grote apparaten nodig zoals beeldschermloepen, maar op zijn minst weet ik dankzij BrailleTech dat ze bestaan. Ik ga ook deelnemen aan de workshop “leren werken met de iPad”. Het zal een voorproefje zijn van de digitale club waarin ik me wil inschrijven.

Marie, 28 jaar, professor aan de Condorcet Hogeschool van Bergen. Het is haar eerste BrailleTech!

Ik neem een aantal studenten op sleeptouw die binnenkort een specialisatie in orthopedagogie zullen volgen. Ik kende de Brailleliga al via haar Bibliotheek en haar sensibiliseringshulpmiddelen. Maar BrailleTech is helemaal nieuw voor mij.

Ik heb de aankondiging gezien op de Facebookpagina van de Brailleliga en heb mijn leerlingen voorgesteld om te gaan. We deden zonet mee aan de workshop “Top 10 van applicaties voor iPhone en iPad”. Daarna hebben we ook de andere stands bezocht. Het interessant om deze beurs te bezoeken en zich zo in te leven in de wereld van de visuele handicap.

Michel, 64 jaar, begeleid door zijn partner Myriam.

Thuis heb ik al een DAISY-speler, beeldschermloep, een sprekend horloge, een niveaude-tector, enzovoort. Vandaag ben ik een workshop komen volgen om te leren werken met de iPad, omdat ik er graag één zou aankopen. Ik wil hem graag gebruiken om de krant te lezen, de weersvoorspelling te kennen, en nog veel meer.

Daphné, Sabine en Yasmine, leerlingen aan het Imelda Instituut van Brussel, optie gespecialiseerde onderwijzers.

We leren op school veel theorie – het is verrijkend om te ontdekken wat er in de praktijk gebeurt. Onze missie vandaag is om bezoekers uitleg te geven over de verschillende workshops, en om ze te begeleiden op weg van en naar het station Brussel-Zuid. Via deze ervaring hebben we ontdekt hoe goed mensen met een visuele handicap hun plan kunnen trekken! Wat ons ook verrast heeft is het aantal bezoekers. Er is hier echt veel volk en de Brailleliga is overal in België bekend. Voor we naar hier kwamen hebben we een geleid bezoek gevolgd aan de Brailleliga. We leerden dat je blindegeleidehonden niet mag aaien, en hoe we een persoon met een visuele handicap best begeleiden.

Nordine, in opleiding aan de Brailleliga.

Samen met Michèle, vrijwilliger bij de Brailleliga, verwelkom ik vandaag de bezoekers. We wijzen hen ook de weg naar de verschillende zalen. We krijgen er veel dankbaarheid voor terug, en natuurlijk zijn er ook heel wat mensen met vragen! Deze ervaring maakt deel uit van mijn opleiding. Het leert me om proactiever te zijn, en ook om te communiceren op een open, natuurlijke, minder gestresseerde manier.

Ik gedraag me met andere woorden gepast tegenover de bezoekers, met de glimlach!

Michèle en Hélène, maatschappelijk assistenten bij de Brailleliga, verzorgen de permanentie van de Sociale dienst tijdens BrailleTech.

Wij zijn hier om vragen van bezoekers te beantwoorden. Ze hebben vaak allerlei soorten verzoeken: wat doet de Brailleliga juist, welke financiële tussenkomsten bestaan er, heb ik recht op een parkeerkaart voor personen met een handicap, enz. Een aanzienlijk aantal bezoekers kent de Brailleliga nog niet goed: aan

hen leggen wij uit welke ondersteuning we hen kunnen bieden. Er zijn ook professionals van andere vzw's of van organisaties als het VAPH. Om al het bestaande materiaal te kunnen voorstellen hebben we op voorhand een rondleiding gekregen op de beurs. Zo kennen we het hele aanbod en zijn we op de hoogte van nieuwigheden bij de verschillende exposanten.

Nele, 22 jaar, student ergotherapie aan de Odisee Hogeschool.

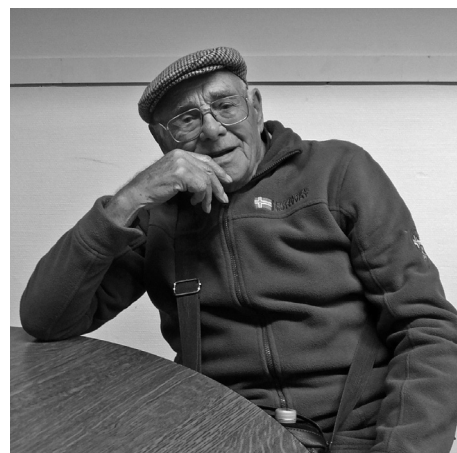
Tijdens mijn stage thuiszorg in Brussel vertelde een patiënt me over BrailleTech. Ik werk ontzettend graag met senioren en veel oogaandoeningen zijn nu eenmaal leeftijdsgebonden, waardoor ik al snel in contact kwam met personen met een visuele handicap. Omdat mijn opleiding relatief weinig aandacht besteedt aan personen met

een visuele handicap, besloot ik de beurs te komen verkennen en wat ik hier vandaag zag overstijgt al mijn verwachtingen. Dat er zoveel aangepaste materialen op de markt zijn! De sprekende microgolfoven, bijvoorbeeld, ik wist niet dat dat bestond. Daar was ik echt van onder de indruk!

Albert, 98 jaar.

Mijn zicht is al verminderd en blijft verminderen. Ik heb al behoorlijk wat moeilijkheden met lezen, met precisiewerk, ... zowat alles waarvoor je van dichtbij moet kunnen zien. Ik ken de Brailleliga al jaren. Vandaag ben ik meer dan ooit benieuwd naar wat de Brailleliga allemaal te bieden heeft om mij te helpen, om mijn situatie toch iets te verbeteren. Daarom ben ik hier. Maar ik moet natuurlijk geen wonderen verwachten, ik ben 98 jaar en mijn oogaandoening is in mijn geval leeftijdsgebonden en onomkeerbaar. Omdat BrailleTech zoveel verschillende verdelers van aangepast materiaal samenbrengt, leek het mij geen slecht idee om hier mijn licht op te komen steken.

Rose-Marie, 70 jaar.

Ik werk in een school en wij komen bijna jaarlijks met de leerlingen naar de Brailleliga om een rondleiding bij te wonen. Ik lijd zelf al enkele jaren aan LMD (leeftijdsgebonden maculadegeneratie, nvdr.) en merk dat mijn zicht erg achteruit gaat. Veel alledaagse taken die tot voor kort nog vanzelfsprekend waren gaan door mijn visuele handicap steeds moeizamer. Dankzij BrailleTech moet ik niet van verdeler naar verdeler hollen, maar kan ik al het nodige advies in één en dezelfde ruimte verkrijgen. Ik heb zelf niet zo veel hulpmiddelen in huis, of toch geen grote hulpmiddelen. Kleine, minder zware hulpmiddelen liggen mij beter, dus ik ben benieuwd! Ik ga vandaag op zoek naar een mobiele loop en ook bij de stand met de contrastbrillen wil ik even ten rade gaan.

HET FONDS CHANTAL de DECKER: TOEGANG TOT LEZEN VOOR 65-PLUSERS

Het Fonds Chantal de Decker werd begin 2016 opgericht binnen de Brailleliga. Het financiert de aankoop van DAISY-spelers voor blinde en slechtziende personen ouder dan 65 die geen recht hebben op overheidssteun. Drijvende kracht achter dit specifieke fonds is de heer John Mouton. Hij geeft tekst en uitleg...

Wat bracht u ertoe een specifiek fonds op te richten binnen de Brailleliga?

John Mouton: Ik wilde de Brailleliga steunen ter nagedachtenis van mijn echtgenote, Chantal de Decker, die op 37-jarige leeftijd blind werd als gevolg van diabetische retinopathie. De Brailleliga heeft haar doeltreffend kunnen helpen dankzij hun veelzijdige en deskundige dienstverlening. Zelf lijdt ik aan retinitis pigmentosa, een erfelijke ziekte. Vandaar mijn wens om de Brailleliga te helpen, die ik na al die jaren als een goede vriend beschouw!

Hoe helpt het Fonds Chantal de Decker blinde en slechtziende personen?

JM: Het Fonds geeft financiële steun aan 65-plussers die door een oogaandoening geen “papieren” boek meer kunnen lezen. Die mensen willen wel graag van lectuur blijven genieten. Ze kunnen daarvoor terecht in de bibliotheek van de Brailleliga. Daar kunnen ze gratis boeken lenen die ingesproken zijn door vrijwilligers, op cd of downloadbaar op de website van de vereniging.

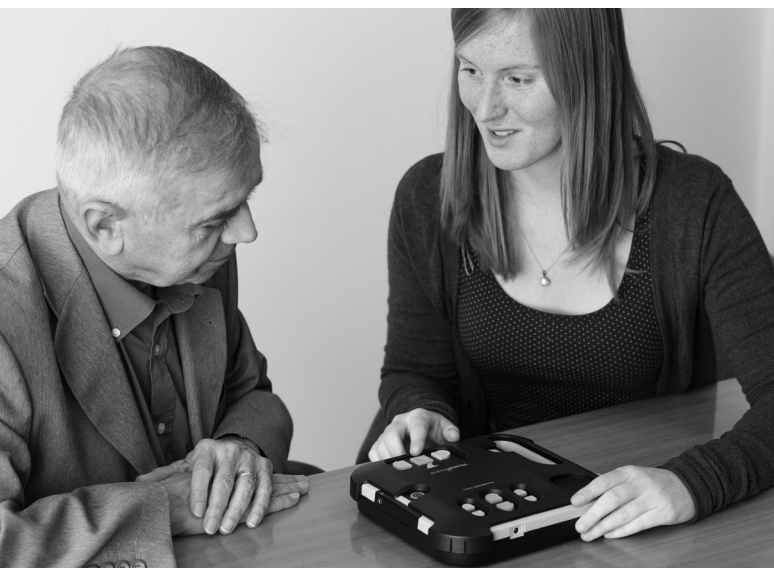
Maar om die boeken te kunnen beluisteren, hebben ze wel een vrij duur toestel nodig, een DAISY-speler. DAISY is helemaal geen voornaam, maar staat voor “Digital Accessible Information System”. Het gaat om een opnamesysteem dat speciaal ontwikkeld werd voor personen met een visuele handicap.

Ze kunnen ermee door het luisterboek ‘bladeren’, het luisteren op eender welk moment onderbreken en hervatten, zelf de leessnelheid kiezen zonder stemvervorming enz. Zo’n toestel kost ongeveer € 400, wat toch wel een stuk duurder is dan de gemiddelde mp3-speler die je in de gewone handel vindt. Aangezien de Brailleliga vindt dat blinde of slechtziende personen niet ‘bestraft’ mogen worden voor hun handicap, ontwikkelden we een hulpsysteem dat ervoor zorgt dat personen die zich een DAISY-speler willen aanschaffen, niet méér hoeven te betalen dan mensen met een normaal gezichtsvermogen die een goede mp3-speler kunnen kopen voor € 110. Dankzij de steun van onder meer de Nationale Loterij en het Fonds Chantal de Decker, financiert de Brailleliga het verschil in kostprijs tussen de DAISY-speler (€ 400) en het eigen aandeel van de persoon (€ 110), d.w.z. € 290.

Hoe staat het met de gewestelijke overheidssteun voor personen met een handicap?

JM: Deze overheidsdiensten bekostigen grotendeels de aankoop van DAISY-spelers, maar alleen voor personen met een handicap die zich vóór hun 65e hebben ingeschreven bij die fondsen. Zoals de directeur van de Brailleliga me echter heeft uitgelegd, ontstaan heel wat gezichtsproblemen pas na die leeftijd. Daar ben ik zelf trouwens het levende bewijs van. Velen zijn dan ook al de 65 voorbij als ze een DAISY-speler nodig hebben. In dat geval is het echter te laat om nog in aanmerking te komen voor overheidssteun. Bovendien heeft niet iedereen de middelen om zich zo'n duur toestel aan te schaffen. Dat is onrechtvaardig, wat me extra motiveerde om dit project te steunen.

©Arnaud Ghys

en slechtziende personen op een andere manier toch kunnen blijven lezen, en besliste meteen om mij ervoor in te zetten. Ik vind het interessanter om dat te doen als je nog leeft dan via een testament, want op die manier kun je nog actief bijdragen.

In welke zin interesseert de formule van het specifieke fonds u?

JM: Vorig jaar nam ik contact op met de Brailleliga en ontmoette ik haar directeur. Die legde me de financiering van de diensten en de verschillende projecten uit waarvoor hij op zoek was naar financiële steun. Ik was meteen onder de indruk van dit project, dat ervoor zorgt dat blinde

Op welke manier steunt u het Fonds Chantal de Decker?

JM: Naast mijn persoonlijke bijdrage vraag ik ook steun aan familie, vrienden en kennissen. De Brailleliga heeft me een uitstekende tekst bezorgd met duidelijke uitleg over het project. Zelf heb ik een brief opgesteld die ik naar alle betrokkenen stuur, met een oproep om het Fonds Chantal de Decker te steunen. Elke maand stuurt de Brailleliga me de lijst van de ontvangen giften. Op die manier kan ik al diegenen bedanken die op mijn oproep hebben gereageerd.

Hebt u zich altijd al geëngageerd voor humanitaire projecten, en waarom is dat zo belangrijk voor u?

JM: Nee, dat engagement kwam er pas nadat mijn vrouw de hulp kreeg van de Brailleliga die ze toen zo hard nodig had. Uw medewerkers hebben haar zoveel nuttige dingen aangeleerd: zich verplaatsen met een witte stok, zich niet verbranden aan de kookplaten van een gasfornuis, kunnen deelnemen aan culturele activiteiten... Ik vind dat fantastisch! Slechtziendheid is altijd een groot probleem geweest in mijn familie, en precies dat motiveert mij vandaag om me in te zetten voor dit project. Dat anderen me hierin mogen volgen!

ER WAS EENS... EEN PUNTJE

Enkele maanden geleden schreef het bedrijf Onkyo wereldwijd een wedstrijd uit voor teksten over het brailleschrift. In Europa werd de European Blind Union aangeduid om de wedstrijd in goede banen te leiden. 51 auteurs uit 19 landen namen aan de wedstrijd deel, en 7 onder hen vielen onlangs in de prijzen voor hun tekst. (zie <http://www.euroblind.org/projects-and-activities/activities/nr/210>).

Eén van die winnaars is Nathalie Danjou, hoofd van de Dienst voor omzetting van de Brailleliga. Van harte gefeliciteerd, Nathalie! Teksten omzetten naar het brailleschrift, dat is haar job. Maar het brailleschrift betekent nog veel meer voor haar. Wat dan wel? Dat leest u hier, in haar tekst.

Al op zeer jonge leeftijd betekenden boeken erg veel voor mij.

Mijn vader verzamelde talloze boeken allerhande. Vaak nam ik 's avonds één van zijn boeken vast, opende en sloot ik het, om het vervolgens opnieuw te openen en de geur op te snuiven van de inkt en het papier.

Een bedwelmende geur. De geur van geruststelling, gemoedsrust.

Elk boek had zijn eigen geur. Elke pagina was als een potentiële vriend, opgemaakt uit dromen en bedenkingen, maar ook een tastbaar bewijs voor het bestaan van onze gedachten.

Ik hield van lezen en van het boek in al zijn vormen.

Als persoonlijk object heb ik het echter vaak mishandeld: hoekjes omgeplooid, opmerkingen toegevoegd in de marge, onderaan of bovenaan, of zelfs tussen de regels in.

Mijn leven bestond uit kleine dingen: schilderen, lezen en andere kleine geneugten.

Ik was in de eerste plaats moeder van drie schattige meisjes. Er was dus maar weinig tijd om te lezen. De dagen op het werk waren lang, en de nachten waren kort.

Het professionele leven kwam mijn passies in de weg te staan, verdrong en verdraaide ze.

Tot ik op een dag de kans kreeg om van één van mijn passies mijn werk te maken.

De Brailleliga bood me de kans om kopiïste te worden. Destijds gebeurde het omzetten naar het brailleschrift met een Perkins-schrijfmachine. Voorheen was het nog met een brailleschrijfbord en priem te doen.

Al doende leerde ik het brailleschrift.

De eerste week droomde ik zelfs van puntjes. Ik dacht alleen nog maar aan het wonderbaarlijke schrift.

Het waren best zware dagen. Ik typte letter na letter, vormde woord na woord en vulde hele pagina's.

Bij elke fout moest ik de pagina opnieuw beginnen, en herhaalde de droom zich, keer op keer.

Op goeie dagen stapelden de bladzijden met het brailleschrift zich op. Andere dagen bleken dan weer veel minder vruchtbaar.

Elke keer weer was ik dolblij toen het woord einde onderaan een pagina verscheen.

De boeken volgden elkaar in snel tempo op. Mijn taak herhaalde zich telkens opnieuw, en de seconden, minuten en uren tikten voorbij.

Zonder ophouden, opnieuw en opnieuw.

De woorden kregen voor mijn ogen vorm. Ik hield van schilderen en tekenen, maar wat ik hier zag kwam uit een andere wereld, een wereld die mij op het lijf was geschreven. Vormen en figuren die de hersenen prikkelden.

Het brailleschrift geeft mensen een identiteit, biedt hen een houvast, schept structuur en ritme.

Zelf zie ik nog goed, en wat mijn beroep me schenkt, valt in het niets te vergelijken met wat het brailleschrift betekent voor personen met een visuele handicap. Voor hen staat het brailleschrift gelijk aan autonomie, toegang tot cultuur, ontspanning, onderwijs ... Ik zet alleen om wat ik zie.

De puntjes dansen, springen en zwieren voor mijn ogen.

Zo heb ik deze keer een roman voor mijn neus. Zou ik die gelezen hebben als ik geen kopiïste was? Misschien wel, misschien ook niet. In elk geval liggen deze pagina's voor me uitgespreid, losgemaakt om het boek beter te kunnen inscannen.

Ik laat mijn ogen over de eerste pagina glijden, om de structuur te achterhalen en voeling te krijgen met de zwarte letters en brailletekens. Een omzetting is een afspiegeling van de werkelijkheid, niet van wat je zelf wilt. Daarvoor is discipline vereist, nauwkeurigheid en best wel wat karakter om niet in te grijpen. Je hersenen maken een duidelijk onderscheid: enerzijds het lezen, anderzijds het omzetten naar het brailleschrift. Je moet aan beide tegelijk denken. Soms ben je zodanig gefocust op de nauwkeurigheid van het brailleschrift, dat je het verhaal helemaal vergeet. Ook al heb je het boek gelezen en zelfs herlezen.

Wie kent het niet? Je begint een boek te lezen, maar na enkele pagina's besef je dat je aandacht is afgedwaald, en moet je opnieuw beginnen.

Als je het boek omzet naar het brailleschrift, is dat precies hetzelfde. Er kan wel een uur voorbijgaan zonder dat je ook maar iets van het boek hebt onthouden. En toch heb je alles correct naar het brailleschrift omgezet.

Kunnen we dan nog wel van 'lezen' spreken, als je niets hebt onthouden? Is dat wel nog het goede werkwoord, of moeten we een nieuw woord bedenken?

Deze vorm van lezen – letter per letter, tot op de spatie – valt moeilijk te omschrijven. In deze code wint onsamenhangendheid het van het begrip.

Je ziet het, maar begrijpt het niet.

Je doet het, maar begrijpt het niet.

Je verbetert het, maar weet niet wat het is.

En dan zijn er van die dagen waarin je onvermoeibaar lijkt, waarin je alert blijft en de existentiële problemen achter je laat, dagen waarin alles je toelacht.

Wat je leest, houdt plots weer steek. Je blijft aandachtig en de tekst is interessant. Een tekst die je doet dromen en die tot de verbeelding spreekt.

Op die dagen is mijn werk als kopiïste het mooist. De boeken voeden onze ziel en onze geest, en tegelijkertijd slaag je erin het moeilijke werk tot een goed einde te brengen, ten gunste van de braillelezers.

Het brailleschrift brengt ons dichterbij elkaar.

Al die tekens, letters en woorden die voor mijn ogen zijn gegleden...

Misschien wel nog meer dan bij de gemiddelde lezers in deze wereld.

En dan volgt de visuele inspectie van het brailleschrift. Ik weet best dat het schrift bedoeld is om met de vingers te lezen, al voelend. Dan gaat het niet langer om een wirwar van letters, maar om ideeën en beelden. Al die woorden scheppen een eigen beeld.

Ik zie de letter ‘s’ staan, maar denk meteen ook aan stro.

Eén letter kan een kleine steen zijn. De regel kan het pad vorm geven en de pagina schetst de hele regio. De tekst wordt een schilderij. Magisch.

De verbeelding van de kopiïst doet de rest. Dat is zo mooi, zo echt.

Je gaat al snel het einde van het woord raden, bereidt je voor op het einde van de zin.

Dat geldt ongetwijfeld ook voor de blinde personen die het brailleschrift lezen. Ook zij voelen het einde van de woorden en zinnen al aan.

Het brailleschrift brengt ons dichterbij elkaar.

Informatica maakt het werk een stuk minder omslachtig.

Als een letter ontbreekt, iemand wat water op een pagina in het boek morst, of de braillepuntjes afgevlakt raken na verloop van tijd, dan drukken we het boek gewoon opnieuw.

De omzetting gebeurt automatisch dankzij professionele software, maar de kopiist voegt er toch een vleugje van zichzelf aan toe.

Het beroep is onafgebroken in verandering, en toch blijft het brailleschrift (200 jaar na de uitvinding ervan) de enige schrijfvorm voor blinde personen. Het laat hen toe de spelling en structuur van een tekst te achterhalen. Bovendien past het brailleschrift zich aan alle moderne technologieën aan.

Ik krijg maar niet genoeg van onze job. Die blijft nog altijd even mooi.

Het brailleschrift brengt ons dichterbij elkaar.

DE BRAILLELIGA KOMT NAAR U TOE.

Het hele jaar door organiseert de Brailleliga evenementen en neemt ze deel aan beurzen. Ze stelt er haar gratis diensten voor aan blinde en slechtziende personen en sensibiliseert er het publiek over de visuele handicap.

Zintuiglijke activiteiten

Om de visuele handicap beter te begrijpen, nodigt de Brailleliga het grote publiek vaak uit om hun ogen te sluiten en hun andere zintuigen te gebruiken. Dat is de hoofdactiviteit geweest op enkele zeer verschillende evenementen de laatste maanden.

Op 1 en 2 oktober schotelden we aan bezoekers van **Het Lekkerste Weekend** geblinddoekte degustaties voor. Op 6 oktober, tijdens de **Brusselse Museumnacht**, opende de Brailleliga een hele avond haar deuren om het publiek te laten kennismaken met haar BrailleMuseum – dat het verhaal vertelt van het brailleschrift en de uitvinder ervan – en ook met de gloednieuwe tactiele ruimte, die de Belgische geschiedenis vertelt, en waarvan de modules ons geschonken werden door het BELvue Museum. Ten slotte fleurden we onze stand op met ons reuzenspel Vier-op-een-rij op **1001 Familles** (8 en 9 oktober in Marche-en-Famenne), in **Westland Shopping** (15 oktober in Anderlecht), en op de **Gezondheidsbeurs** (22 oktober in Farciennes). De gele en rode speelschijven kunnen ook geblinddoekt van elkaar worden onderscheiden – de ene bevatten een gat in het midden, de andere niet. Dit aangepast gezelschapsspel trekt altijd een groot aantal nieuwsgierige voorbijgangers aan.

Tijdens de evenementen waar ze aan deelneemt organiseert de Brailleliga vaak wedstrijden met mooie prijzen. Bedankt aan “La boîte à malices” en aan Kasteel Comtal (Rochefort) om ons prijzen te schenken!

Handicap en gezondheid.

Ook via andere evenementen, gericht naar professionals in de gezondheid, handicap en politieke wereld, hebben we de voorbije maanden verschillende soorten publiek kunnen sensibiliseren.

Op 19 oktober bezocht de Brailleliga het **Waalse Parlement** om er de parlementairen te sensibiliseren.

Een stand stelde er onze “Service d’insertion professionnelle” (Dienst voor tewerkstelling) voor, met een aangepaste werkpost.

Tijdens het “**Forum Handicom**” in Dampremy op 20 en 21 oktober gaf de Brailleliga een lezing met als onderwerp “Lezen zonder te zien, wat verandert er?”.

De Brailleliga had er ook een stand met aangepast materiaal en documentatie. Idem op het **congres van arbeidsgeneesheren** op 17 en 18 november in Brussel. De Brailleliga gaf er de presentatie “Visuele handicap, niet geschikt voor de arbeidsmarkt?” Via onze stand, ondersteund door aangepast materiaal, demonstreerden we er aan de dokters dat het omgekeerde waar is.

Ten slotte was Brailleliga ook aanwezig op hét onmisbare congres voor oogheelkundigen, **Ophtalmologica Belgica**, van 23 tot 25 november. Elk jaar leren we oftalmologen er onze diensten kennen en reiken we prijzen uit aan jonge onderzoekers in de oogheelkunde, waarmee ze hun onderzoek kunnen financieren (zie ook pagina 2).

Een niet te missen dag!

Op 4 januari is het Wereld Braille Dag! Op deze dag draagt Manneken Pis zijn donkere bril en zijn kostuum van blinde scholier – zoals in de tijd van Louis Braille – en wordt hij begeleid door zijn blindengeleidehond. We willen hiermee alle toeschouwers herinneren aan het belang van het brailleschrift, waardoor een groot aantal blinde personen toegang krijgt tot informatie en communicatie.

VRIJWILLIGERS IN DE KIJKER

Het nuttige aan het aangename koppelen...

De basismissie van de Brailleliga is het aanbieden van gratis diensten aan blinde en slechtziende personen, zodat zij hun zelfstandigheid kunnen behouden. Administratie is een belangrijk onderdeel in het beheer van deze diensten. Een gedeelte hiervan wordt uiteraard uitgevoerd door het personeel van de vereniging, maar zij kunnen ook rekenen op de hulp van onze trouwe administratieve vrijwilligers! Wij hadden een gesprek met twee van hen, Jacqueline Raap en Yvonne Briesen.

Jacqueline en Yvonne komen twee dagen per week werken in de hoofdzetel van de Brailleliga in Brussel. Beide dames zijn gepensioneerd en hebben er een werkverleden in de boekhouding opzitten. Ze zijn ondertussen al negen jaar trouw aan de Brailleliga en hopen dat er nog vele jaren zullen volgen!

Ze hadden destijds allebei dezelfde beweegredenen om aan vrijwilligerswerk te gaan doen. Als jonge geprepensioneerden die toch nog actief bezig wilden blijven, gingen zij in op een oproep van de Brailleliga voor kandidaatvrijwilligers. Sindsdien delen zij elke dinsdag en woensdag een kantoor. Zij werken voornamelijk op pc en ondersteunen het personeel van de Brailleliga onder andere bij het verwerken van de dossiers van schenkers en deelnemers aan de Tombola. Hun ervaring in de boekhouding is een groot pluspunt om vlot hun weg te vinden in het kluwen van ons informaticasysteem!

*Jacqueline en Yvonne,
twee dynamische vrijwilligers!*

Daarnaast zorgt Jacqueline ook nog voor het economaat. “Elke week krijg ik de bestellingen van het personeel voor kantoormateriaal en maak ik die met de nodige zorg klaar. Ik help ook bij de jaarlijkse inventaris en verwittig het secretariaat wanneer er een bepaald product ontbreekt in de stock.” Yvonne ondersteunt op haar beurt ook nog de Nederlandstalige Dienst voor begeleiding en hulp in het dagelijks leven.

Flexibiliteit ten dienste van de vereniging.

Jacqueline en Yvonne hebben zich geëngageerd om twee keer per week de Brailleliga te helpen, maar indien nodig zijn zij ook erg flexibel. “In bepaalde periodes van het jaar is het voor de vereniging veel drukker, bijvoorbeeld bij het lanceren van de Tombola of na de eindejaarsfeesten. Dan komen we

wel eens vroeger, gaan we later naar huis of komen we een paar dagen meer”, legt Yvonne uit. Correct afgehandeld werk leveren is voor onze twee vrijwilligers zeer belangrijk! Voor Yvonne is deze vrijwilligersactiviteit op alle vlakken geslaagd: ze kan hierdoor professioneel maar ook fysiek actief blijven. Ze verklaart zich nader: “Ik heb mezelf verplicht om te voet naar hier te komen en naar huis te gaan, als het niet regent tenminste. Op die manier stap ik ongeveer 10 kilometer op een dag!”.

Jacqueline ontmoet enkele medewerkers van de Brailleliga.

Een actief, sociaal en verrijkend leven!

Door de jaren heen hebben Jacqueline en Yvonne mekaar steeds beter leren kennen en hebben ze ontdekt dat ze nogal wat gezamenlijke interesses hebben. “Door ons verleden in boekhouding hebben we dezelfde manier van werken. Dat is heel aangenaam. Vandaag functioneren wij als een echte tandem”, vertrouwt Yvonne ons toe. De gelijkenissen tussen beide dames gaan nog verder, dit onafscheidelijk duo wisselt trouwens ook regelmatig boeken uit of geeft mekaar raad over films die ze zeker moeten bekijken. Yvonne is Nederlandstalig maar spreekt ook vloeiend Frans, wat in een nationale vereniging als de Brailleliga natuurlijk ook een groot pluspunt is.

Laat er geen twijfel over bestaan: deze dames halen heel wat voldoening uit hun hulp aan mensen die het nodig hebben!

De taken die de administratieve vrijwilligers uitvoeren zijn zeer veelzijdig:

- Secretariaat: ze helpen bij het klassement van bepaalde dossiers, het versturen van mails, maken van kopies,...
- Gegevens inbrengen: ze encoderen gegevens in het kader van acties die door de Brailleliga worden georganiseerd.
- Vertalingen: ze vertalen verschillende soorten teksten (briefwisseling, artikels, dossiers) van het Nederlands naar het Frans of omgekeerd.
- BrailleShop: de winkel van de Brailleliga levert aangepast materiaal om het leven van blinde en slechtziende personen te vergemakkelijken. De vrijwilligers zorgen ervoor dat die pakjes correct worden verzonden.
- Economaat: ze verdelen de bestellingen van kantoormateriaal onder het personeel.

Wenst u ook blinde en slechtziende personen te helpen en vrijwilliger te worden bij de Brailleliga, neem dan zeker contact met ons op!

Op dit moment zijn we op zoek naar vrijwilligers voor de BrailleClubs en chauffeurs-monteurs voor onze standen. Meer informatie vindt u op onze website: <http://www.braille.be/nl/over-ons/job/vrijwilligers>.

ONZE VREUGDE.

Onlangs besloot de heer Alain Engel om zijn zeventigste verjaardag op een bijzondere manier te vieren: zijn cadeau was eigenlijk het onze! Hij steunt de Brailleliga al een tijd en vroeg simpelweg aan zijn vrienden en familie om hetzelfde te doen, eerder dan hem enkele verrassingen te bezorgen. Dit gebaar gaat ons recht naar het hart. Nog een gelukkige verjaardag gewenst en hartelijk bedankt, mijnheer Engel!

ONS VERDRIET.

Omdat hij een visuele handicap had genoot mijnheer Henri Thewissen de ondersteuning van de Brailleliga. Na zijn overlijden deed zijn familie een mooi gebaar ten voordele van onze organisatie. We danken hen van harte en wensen hen veel sterkte in deze moeilijke periode.

GIFTEN BIJ BELANGRIJKE GEBEURTENISSEN.

Indien u de Brailleliga op een originele manier wil steunen kan u uw vrienden, familie of collega's uitnodigen om een gift te doen aan de Brailleliga ter gelegenheid van een bijzondere gebeurtenis. De persoon die het initiatief neemt ontvangt de lijst van personen die een gift deden. De Brailleliga bedankt elke schenker en stuurt hen, indien van toepassing, een fiscaal attest.

DE WITTE STOK

Welke gelegenheden?

- Uw huwelijk
- Een verjaardag
- U vertrekt op pensioen
- Het overlijden van een familielid
- Elke andere gebeurtenis naar keuze.

Nodig uw naasten uit om een gift te doen op het rekeningnummer **BE11 0000 0000 4848** met als vermelding “Gift voor de gebeurtenis: [naam van uw keuze]”.

Voor meer informatie: bel naar het nummer 02 533 33 08.

Van harte bedankt!

AANDELEN | VASTRENTEND | DVI | ALTERNATIEF BEHEER | ASSETALLOCATIE

DE TOP BEREIKEN
KAN ENKEL MET CONVICTIES.

Nummer 1 – 2016

Januari – februari – maart

**20 KM DOOR BRUSSEL 2016:
LOOP MEE IN ONS TEAM!**

Op uw plaatsen...start! De Brailleliga warmt haar spieren weer op voor het grootste sportevenement van Brussel. Op 28 mei 2017 trekken onze lopers – ze waren met 717 vorig jaar! – tijdens de 20 km door Brussel weer hun blauwe t-shirt van de Brailleliga aan. Ze sensibiliseren er op sportieve wijze de 40.000 deelnemers en evenveel toeschouwers.

Al 12 jaar bestaat ons team uit zowel ziende, slechtziende als blinde deelnemers. Of ze nu 16 of 75 jaar oud zijn, beginnende of doorwinterde loper, allemaal zijn ze gemotiveerd voor dezelfde sportieve en solidaire uitdaging. Dankzij hun deelname kunnen we elk jaar een groot aantal activiteiten en diensten voor blinde en slechtziende kinderen financieren: de BrailleDay, vakantiestages, schoolondersteuning, de Spelothek,...

Wil u zelf ook de uitdaging aangaan? Dan heten we u van harte welkom in ons team! Door aan onze zijde te lopen, wordt u onze ambassadeur en toont u dat een visuele handicap geen rem hoeft te zijn om te sporten. Hebben uw vrienden, familie of collega's zin om mee te doen? Ook zij zijn meer dan welkom!

Concreet: noteer zondag 28 mei 2017 alvast in uw agenda en schrijf u snel in in ons team. Dat kan via onze website: www.braille.be via het inschrijvingsformulier, per telefoon via 02 533 33 11 of per e-mail: 20km@braille.be. Wacht niet te lang, want onze ploeg wordt officieel ingeschreven in de eerste week van maart 2017.

De Brailleliga neemt de inschrijvingskosten voor blinde en slechtziende personen en hun begeleider voor haar rekening. Heeft u geen begeleider? We zoeken een deelnemer uit uw regio die samen met u kan trainen.

Nog niet helemaal overtuigd? Ontdek op onze website vele andere redenen om in onze ploeg mee te lopen!

We wensen u een energievool begin van het jaar... Afspraak aan de startlijn op 29 mei!

LION-FRANCOUT PRIJS 2017.

Elk jaar reikt de Stichting Lion-Francout een prijs van 25.000 euro uit aan een blind persoon die door zijn moed, activiteiten en morele kwaliteiten de nadelen van zijn handicap heeft weten te overwinnen en zich nuttig gemaakt heeft voor de maatschappij.

Alle mensen die 100% blind zijn mogen zich kandidaat stellen voor de prijs, zonder onderscheid van ras, geslacht of politieke overtuiging. Ze moeten al minstens 10 jaar in België wonen en minstens 5 jaar de Belgische nationaliteit bezitten.

De kandidaturen mogen aangereikt worden door derden. Alle niet-beloonde sollicitaties blijven geldig voor de volgende jaren, voor zover de belanghebbenden ze telkens weer bevestigen via een brief geadresseerd aan “Lion-Francout Prijs”. Laureaten mogen niet opnieuw deelnemen.

Voor nieuwe kandidaten volstaat het om een brief te sturen naar de Lion-Francout Prijs. Deze brief moet verplicht de volgende bijlagen bevatten:

- Een officieel getuigschrift van zedelijk gedrag met recente datum.
- Een kopie van de identiteitskaart.
- Diverse stukken met nauwkeurige aanduidingen over de activiteiten van de kandidaat.
- Een geneeskundig attest i.v.m. het ooggebrek.
- Alle andere stukken die de kandidaat nuttig acht voor zijn sollicitatie.

Alle kandidaturen moeten vóór 1 mei 2017 worden verstuurd naar:

Lion-Francout Prijs
c/o de Heer J.M. Piret
Tortelduivenlaan 9
1150 Brussel.

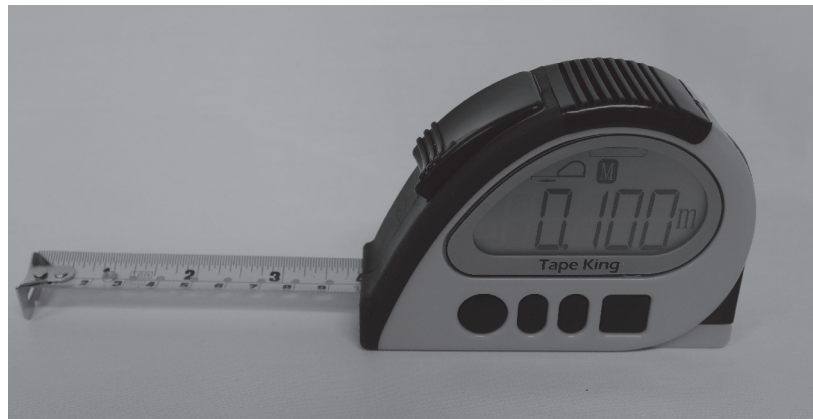

NIEUWS VAN DE BRAILLESHOP.

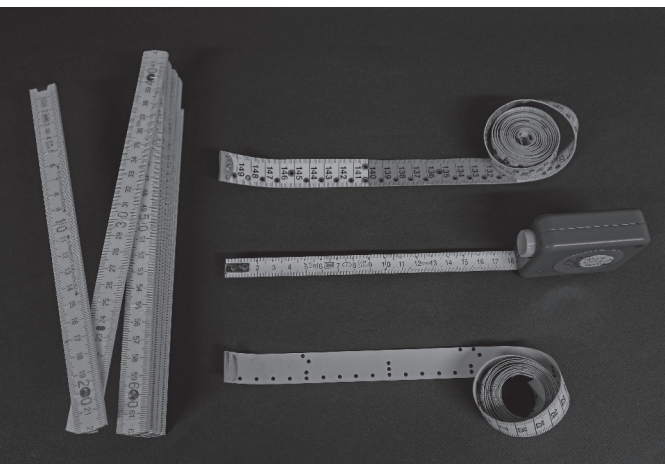
Eerst en vooral: onze allerbeste wensen en een gelukkig nieuwjaar gewenst!

KNUTSELEN.

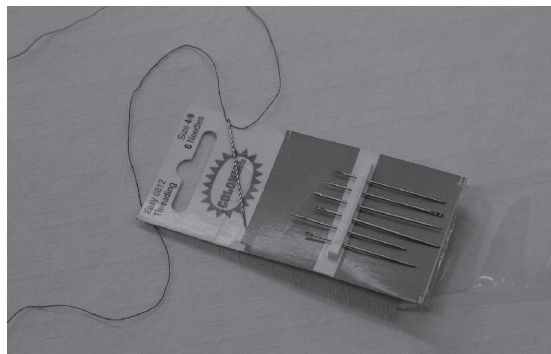
Om ons te kunnen bezighouden tot aan de lente zetten we deze keer het knutse-len in de kijker, met onze **Nederlandssprekende rol-meter TAPE KING (R1956).**

Deze rolmeter beschikt over verschillende functies: metingen met of zonder behuizing (bijvoorbeeld voor deurramen en kasten); vergelijken met vooraf geregistreerde afmetingen en een differentiëring uitvoeren; horizontale en verticale waterpas; hoekmeter. Geeft eveneens de keuze tussen de metrische (m, cm, mm) of de Britse meeteenheid (inches, feet). 10 niveaus geluidssterkte. Geeft informatie over het laadniveau van de batterijen (2 X AAA 1,5V bijgeleverd).

Op onze website www.braille.be/nl/over-ons/onzediensten/brailleshop, rubriek “meethulpmiddelen”, vindt u ook ons volledige gamma lint- en plooiometers met puntindicatie.

NAAIEN.

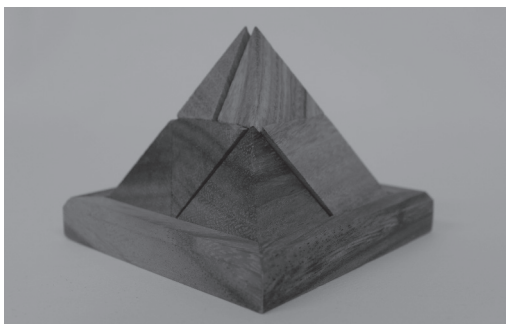
Naast het knutselen vestigen we ook de aandacht op naaiwerk, met onze **Infila draadinrijgers (R0147)** en met onze **open oog-naalden (R0223)**.

SPEL.

Tijd vrij? Laat uw hersencellen werken: probeer eens een breinbreker!

Tactiele Rubik Cube (R1989).

Bij het starten heeft de kubus 6 gelijksoortige kanten met een bepaalde kleur en een tactiele indicatie per kleur. Na het verplaatsen van de roterende oppervlakken is het de bedoeling de kubus terug naar zijn oorspronkelijke vorm te brengen.

Pyramid Puzzle (R1899).

Chinese hoofdbreker: de pyramide moet samengesteld worden aan de hand van verschillende houten stukken. Vierkante basis van 11 x 11 cm in hout.

Onze volledige reeks aangepaste gezelschapsspellen vindt u terug op onze website www.braille.be/nl/over-ons/onze-diensten/brailleshop, rubriek “vrije tijd”.

We kondigen graag ook twee nieuwigheden in het gamma aan:

Gsm Amplicomms 6700L (R2001).

Klapmodel, kleurenscherm, toetsenbord met duidelijk gescheiden toetsen, 3 nummers direct oproepbaar, telefoonboek voor 100 namen, SOS-toets, Bluetooth, volumeversterker +24db, toetsen met spraakweergave van de nummers, inclusief voetstuk.

Kleine voicerecorder WILSON (R1962).

We herinneren u eraan dat u voor een demonstratie en het aanschaffen van deze artikelen en alle andere artikelen uit onze online catalogus terecht kan in de BrailleShop van de Brailleliga, Engelandstraat 57, 1060 Brussel. Openingsuren: van maandag tot donderdag van 10 tot 12u en van 13u30 tot 16u.

Onze online catalogus bevindt zich op onze website: www.braille.be/nl/over-ons/onze-diensten/brailleshop.

Onder de uitleg over onze dienst en manier van werken vindt u de catalogus, onderverdeeld in 10 delen. U hoeft vervolgens enkel te klikken op het rode (PDF) of blauwe (RTF) icoontje dat zich bevindt onder de titel die u interesseert. Onderaan de pagina bevindt zich de prijslijst.

De lente zal niet lang op zich laten wachten. We maken van de gelegenheid gebruik om u te herinneren aan de uurwijziging op zondag 26 maart 2017: 2u wordt dan 3u.

NIEUWS VAN DE SOCIALE DIENST.

Europese handicapkaart.

Op 10 oktober 2016 tekenden de bevoegde ministers van de federale regering en de deelstaatregeringen het protocolakkoord voor de invoering van een “Europese handicapkaart” (European Disability Card).

Vanaf 2017 zullen houders van de Europese handicapkaart kunnen bewijzen dat zij erkend zijn als personen met een handicap, zonder enig ander bewijs nodig te hebben. Voorlopig hebben 8 EU-landen zich achter het voorstel geschaard: Cyprus, Estland, Finland, Italië, Malta, Roemenië, Slovenië en België. In deze landen zal de kaart toegang geven tot specifieke tarieven en andere aanpassingen in het domein van cultuur, sport en vrije tijd. In de toekomst zullen ook andere landen het nieuwe systeem moeten aanvaarden.

In België zullen zij die erkend zijn als persoon met een handicap binnenkort een aanvraag kunnen doen om de kaart te verkrijgen. De eerste kaarten zouden tegen het einde van het eerste semester van 2017 verstuurd moeten worden. Meer informatie vindt u in ons artikel op (de witte) pagina 10.

Nieuwe regels voor juridische tweedelijsbijstand.

De juridische tweedelijsbijstand biedt u de mogelijkheid om, onder bepaalde voorwaarden, geheel of gedeeltelijk kosteloos bijstand te krijgen van een advocaat. De aangewezen advocaat onderzoekt uw dossier grondig, begeleidt en vertegenwoordigt u voor hoven en rechtbanken. De advocaat kan u eveneens begeleiden in een procedure voor bemiddeling. De juridische tweedelijsbijstand is gratis of gedeeltelijk gratis als u aan bepaalde voorwaarden voldoet.

Wat verandert er vanaf 1 september 2016?

Eerste verandering: om correcte vergoedingen te verzekeren, moet de rechtzoekende een bescheiden bijdrage leveren om een beroep te doen op de juridische tweedelijsbijstand. Dit zowel voor de aanstelling van de advocaat (20 euro) als per procedure (30 euro). Alternatieve oplossingen (zoals bemiddeling) krijgen extra aandacht om nutteloze procedurekosten te vermijden.

Om de toegang tot justitie te verzekeren moet niet iedereen de bescheiden bijdrage betalen. Sommige personen worden automatisch geheel of gedeeltelijk vrijgesteld, bijvoorbeeld minderjarigen, geesteszieken, verdedigende partij in strafzaken met recht op gratis juridische bijstand, personen die zich willen laten erkennen als staatsloze, personen die een asielvraag indienen, personen die een collectieve schuldenregeling laten instellen, personen zonder bestaansmiddelen.

Tweede verandering: om te verzekeren dat juridische tweedelijksbijstand beschikbaar is voor wie het echt nodig heeft, komt er meer controle op de bestaansmiddelen van de aanvragers. De nieuwe term 'bestaansmiddelen' is dan ook ruimer dan de vroegere term 'inkomsten'. Voortaan spelen bijvoorbeeld ook inkomsten uit (on)roerende goederen, spaargeld of verzekeringen een rol in de controle.

Rechtzoekenden die geheel of gedeeltelijk zijn vrijgesteld kunnen gecontroleerd worden op hun bestaansmiddelen, behalve wanneer het gaat over minderjarigen.

Om geen onnodige extra controles te doen op de financiële mogelijkheden van een aanvrager, zal de beslissing van het bureau voor juridische bijstand gelden als bewijs en dat gedurende een jaar.

Derde verandering: de rechtzoekende kan gevraagd worden om de vergoeding van de advocaat terug te betalen wanneer diens tussenkomst ervoor heeft gezorgd dat de rechtzoekende een aanzienlijk geldbedrag ontvangt. Om juridische bijstand in te trekken wanneer het aanbod niet langer aangewezen is, zal er ook beter gecontroleerd worden.

Bron: KB van 3 augustus 2016 (BS 10/08/2016).

Nieuws van de FOD Sociale Zekerheid.

1. Procedure voor de aanvraag van een verhoogde kinderbijslag.

Ouders die een aanvraag wensen te doen voor een verhoogde kinderbijslag voor kinderen met een handicap moeten dat nog steeds doen bij hun kinderbijslagkas of instantie die de kinderbijslag uitbetaalt.

De ouders zullen dan een brief krijgen van de FOD Sociale Zekerheid waarin de volgende stappen uitgelegd worden in een stappenplan. Pas in dit stadium kunnen zij een aanvraag elektronisch indienen via 'MyHandicap'. Ouders kunnen hun eigen ID hiervoor niet gebruiken. Zij kunnen enkel een aanvraag doen voor kinderen met een eigen ID kaart met PIN-code. Voor kinderen onder de 6 jaar is deze ID met PIN-code nog niet beschikbaar.

Daar kan de aanvraag alleen gebeuren via de gemeente, mutualiteit, of een maatschappelijk assistent van het FOD Sociale Zekerheid.

2. Medische evaluatie bij het FOD Sociale Zaken.

Sinds 1 juli 2016 vraagt de FOD de medische info over de persoon met een handicap rechtstreeks op bij zijn of haar arts. Dit gebeurt digitaal via e-Health (als de arts een e-Health certificaat heeft) of via de Post. Sinds 5 oktober 2016 krijgen de artsen die we een e-Health bericht sturen, enkele dagen daarna ook een brief met uitleg over welke info men nodig heeft, samen met een invulformulier om de medische gegevens op te sturen.

Zo wil men garanderen dat de arts de vraag om informatie zo vlug mogelijk gezien heeft. Het is evenwel belangrijk dat de informatie elektronisch doorgestuurd wordt via het e-Health systeem.

3. Aanvragen FOD Sociale Zekerheid.

De Sociale dienst van de Brailleliga kan, op uw vraag en met uw identiteitskaart en PIN-code, de aanvraag voor een tegemoetkoming, elektronisch en rechtstreeks doen bij de FOD Sociale Zekerheid. Dat kan gebeuren op de permanentie van de sociale dienst in de regiohuizen maar dat kan ook aan huis gebeuren. Een goede raad: indien u wenst beroep te doen op deze dienstverlening, zorg dan dat u uw PIN-code bij de hand heeft in de contacten met de sociale dienst. De Brailleliga kan eveneens, op uw verzoek, inloggen met uw ID-kaart en PIN-code, op het dossier VAPH, zodat u beschikt over de meest recente informatie.

Wat is een Persoonsvolgend budget?

Het persoonsvolgend budget is bedoeld voor mensen met een handicap die nood hebben aan meer intensieve, frequente of gespecialiseerde ondersteuning. Als het Basisondersteuningsbudget niet voldoende is, of als u behoefte hebt aan hulp en ondersteuning van diensten en voorzieningen waarvoor toelating van het VAPH nodig is, kan u een Persoonsvolgend budget aanvragen.

Vanaf 1 april 2016 konden de eerste aanvragen voor een PVB (persoonsvolgend budget) ingediend worden bij het VAPH. Er zijn drie belangrijke stappen in de aanvraag van een PVB.

Stap 1: maak een ondersteuningsplan op.

U werkt een ondersteuningsplan uit waarin u aangeeft welke ondersteuning en zorg u wenst. U kan dit zelf doen, al dan niet met hulp van een mantelzorger .

Voor de opmaak van een ondersteuningsplan kan u ook terecht bij de Sociale dienst van de Brailleliga.

Stap 2: dien uw plan in bij het VAPH.

Het VAPH kijkt dan na of het ondersteuningsplan voldoet aan een aantal voorwaarden en keurt het plan al dan niet goed.

Stap 3: contacteer een Multidisciplinair team.

Van zodra u een akkoord ontvangen hebt van het VAPH moet u zich richten tot een multidisciplinair team (MDT). U doet dit best zo snel mogelijk, want het MDT heeft maar vijf maanden de tijd om haar opdracht af te werken. Indien het MDT haar opdracht niet binnen de vijf maanden kan uitvoeren zal de aanvraagdatum van uw PVB verlaat worden, waardoor de kans bestaat dat u langer zal moeten wachten (in sommige gevallen kan overmacht ingeroepen worden). Het VAPH stuurt dossiers niet automatisch door naar een MDT, u moet deze stap zelf zetten.

Een MDT levert volgende zaken aan:

- Advies over de handicap en bijhorende motiveringen,
- Een indicatie van de budgetcategorie op basis van een objectivering van de ondersteuningsnood (zoals naar voor komt uit het ondersteuningsplan),
- Informatie in functie van het beoordelen van de prioriteit.

Het MDT bezorgt deze informatie aan het VAPH en op basis van deze documenten zal een beslissing genomen worden door het VAPH.

De Brailleliga beschikt over een Dienst maatschappelijk werk die u kan helpen met het opmaken van een ondersteuningsplan. Ze beschikt ook over een erkend MDT waar u terecht kan voor stap

3 in de procedure. U kan zich ook wenden tot uw mutualiteit voor de indiening van uw aanvraag.

Bron: www.vfg.be.

NIEUWS VAN DE DIENST VRIJETIJDSEBESTEDING.

Activiteiten januari – februari – maart 2017.

De aangekondigde activiteiten zijn steeds onder voorbehoud. De definitieve programma's worden u in een persoonlijke uitnodiging bezorgd. Inschrijving is verplicht. Aarzel niet om u in te schrijven via 02/ 533 33 11, want het aantal plaatsen is beperkt! Ontdek meer informatie over de activiteiten op onze website, onder de rubriek Agenda.

REGIO ANTWERPEN.

Activiteiten voor volwassenen.

- **Dinsdag 24 januari 2017:** “Vallen? Ik Niet!” Informatienamiddag omtrent valpreventie voor blinde en slechtziende ouderen. Regiohuis Antwerpen, Frankrijklei 40 – 2000 Antwerpen, 14u.
- **Vrijdag 20 januari 2017:** Opera “Die Zauberflöte” in de opera van Gent (Alle Vlaamse regio's). Waar: opera Gent, Schouwburgstraat 3, 9000 Gent. Hoe laat: 19u30, aanwezig zijn om 18u45. € 25 per persoon.

- **Vrijdag 27 januari 2017:** Regio-uitstap Antwerpen. Bezoek aan het Nationaal Museum van de Speelkaart te Turnhout. In de voormiddag ontdekken we het museum. In de namiddag genieten we van drukdemonstraties en leren we hoe de speelkaarten worden gesneden, geglansd,...
- **Donderdag 9 maart 2017:** Show Philippe Geubels “Bedankt voor alles” in het Kursaal van Oostende (Alle Vlaamse regio's). Waar: Kursaal Oostende, Westhelling, 8400 Oostende. Tijdstip: 20u00, aanwezig zijn om 19u00. Prijs: € 25 per persoon.
- **Zondag 26 maart 2017:** Schlagerfestival Ethias Arena te Hasselt om 15u00. (Alle Vlaamse regio's). Meer info volgt.

REGIO BRUSSEL.

Activiteiten voor volwassenen.

- **13/01/2017: Start van de cursus “Grensverleggend schilderen met Acrylverf in 10 lessen”.** Waar: Engelandstraat 57 – 1060 Brussel. Hoe laat: van 10u tot 13u. In 10 lessen (1x per maand) leren we alles over de toepassingsmogelijkheden van Acrylverf. We leren een aantal traditionele schilder-technieken maar evengoed experimenteren we met gels, mediums en verdikkingsmiddelen, verwerken we karton, papier en textiel in onze werkstukken en verleggen we onze creativiteit naar mixed-media technieken en collagetechnieken. Inschrijven: per e-mail gabriella.goovaerts@braille.be.

- **Vrijdag 20 januari 2017:** Opera “Die Zauberflöte” in de opera van Gent (Alle Vlaamse regio's). Waar: opera Gent, Schouwburgstraat 3, 9000 Gent. Hoe laat: 19u30, aanwezig zijn om 18u45. € 25 per persoon.
- **Donderdag 9 februari 2017:** Regio-uitstap Brussel. Bezoek aan het Nationaal Museum van de Speelkaart te Turnhout. In de voormiddag ontdekken we het museum. In de namiddag genieten we van drukdemonstraties en leren we hoe de speelkaarten worden gesneden, geglansd,...
- **Vrijdag 10 februari 2017:** 2de sessie “Grensverleggend schilderen met Acrylverf in 10 lessen”.
- **Donderdag 9 maart 2017:** Show Philippe Geubels “Bedankt voor alles” in het Kursaal van Oostende (Alle Vlaamse regio's). Waar: Kursaal Oostende, Westhelling, 8400 Oostende. Tijdstip: 20u00, aanwezig zijn om 19u00. Prijs: € 25 per persoon.
- **Vrijdag 10 maart 2017:** 3de sessie “Grensverleggend schilderen met Acrylverf in 10 lessen”.
- **Zondag 26 maart 2017:** Schlagerfestival Ethias Arena te Hasselt om 15u00. (Alle Vlaamse regio's). Meer info volgt.

REGIO GEEL.

Activiteiten voor volwassenen.

- **Woensdag 18 januari, 15 februari, 15 maart, 19 april, 17 mei, 21 juni, 20 september, 18 oktober, 15 november, 20 december 2017:** Reeks workshops “Breien en haken”.

Voor wie: iedereen. Waar: regiohuis Geel. Doel: een workshop breien en haken voor zowel beginners als gevorderden, begeleiding op maat. Tijdstip: steeds van 13u30 tot 16u.

- **Vrijdag 20 januari 2017:** Opera “Die Zauberflöte” in de opera van Gent (Alle Vlaamse regio's). Waar: opera Gent, Schouwburgstraat 3, 9000 Gent. Hoe laat: 19u30, aanwezig zijn om 18u45. € 25 per persoon.
- **Dinsdag 24 januari 2017:** Zin om zelf een parfum te creëren dat je op het lijf geschreven is? Haal dan razendsnel de parfummeester in jezelf naar boven en neem deel aan de unieke workshop “Matinée Parfumée”! We verzamelen om 08u45 op perron 1 van het station van Geel. Gelieve jezelf vóór vrijdag 6 januari 2017 in te schrijven. Wij bieden deze geurige activiteit aan voor slechts €25,00 per persoon.
- **Donderdag 16 februari 2017:** Degustatie van Elixir d'Anvers en bezoek aan het Red Star Line museum. We verzamelen om 08u00 op de parking van het stadhuis van Geel. Inschrijven kan deze keer ENKEL telefonisch op het nummer: 02/533.32.11. Gelieve jullie vóór maandag 30 januari 2017 in te schrijven. €25 per persoon.
- **Donderdag 9 maart 2017:** Show Philippe Geubels “Bedankt voor alles” in het Kursaal van Oostende (Alle Vlaamse regio's). Waar: Kursaal Oostende, Westhelling, 8400 Oostende. Tijdstip: 20u00, aanwezig zijn om 19u00. Prijs: € 25 per persoon.
- **Zondag 26 maart 2017:** Schlagerfestival Ethias Arena te Hasselt om 15u00. (Alle Vlaamse regio's). Meer info volgt.

REGIO GENT.

Activiteiten voor volwassenen.

- **Dinsdag 21 februari 2017:** Degustatie van Elixir d'Anvers en bezoek aan het Red Star Line museum. Meer info volgt.
- **Vrijdag 20 januari 2017:** Opera “Die Zauberflöte” in de opera van Gent (Alle Vlaamse regio's). Waar: opera Gent, Schouwburgstraat 3, 9000 Gent. Hoe laat: 19u30, aanwezig zijn om 18u45. € 25 per persoon.
- **Donderdag 9 maart 2017:** Show Philippe Geubels “Bedankt voor alles” in het Kursaal van Oostende (Alle Vlaamse regio's). Waar: Kursaal Oostende, Westhelling, 8400 Oostende. Tijdstip: 20u00, aanwezig zijn om 19u00. Prijs: € 25 per persoon.
- **Zondag 26 maart 2017:** Schlagerfestival Ethias Arena te Hasselt om 15u00. (Alle Vlaamse regio's). Meer info volgt.

REGIO HASSELT.

Activiteiten voor volwassenen.

- **Vrijdag 20 januari 2017:** Opera “Die Zauberflöte” in de opera van Gent (Alle Vlaamse regio's). Waar: opera Gent, Schouwburgstraat 3, 9000 Gent. Hoe laat: 19u30, aanwezig zijn om 18u45. € 25 per persoon.

- **Vrijdag 17 februari 2017:** Regio-uitstap Hasselt. Bezoek aan het Nationaal Museum van de Speelkaart te Turnhout. In de voormiddag ontdekken we het museum. In de namiddag genieten we van drukdemonstraties en leren we hoe de speelkaarten worden gesneden, geglansd,...
- **Donderdag 9 maart 2017:** Show Philippe Geubels “Bedankt voor alles” in het Kursaal van Oostende (Alle Vlaamse regio's). Waar: Kursaal Oostende, Westhelling, 8400 Oostende. Tijdstip: 20u00, aanwezig zijn om 19u00. Prijs: € 25 per persoon.
- **Zondag 26 maart 2017:** Schlagerfestival Ethias Arena te Hasselt om 15u00. (Alle Vlaamse regio's). Meer info volgt.

REGIO KORTRIJK.

Activiteiten voor volwassenen.

- **Donderdag 26 januari 2017:** Uitstap naar Hôpital Notre-Dame à la Rose, muzikale rondrit in Geraardsbergen en kort bezoek aan bakkerij van mattentaarten.
- **Vrijdag 20 januari 2017:** Opera “Die Zauberflöte” in de opera van Gent (Alle Vlaamse regio's). Waar: opera Gent, Schouwburgstraat 3, 9000 Gent. Hoe laat: 19u30, aanwezig zijn om 18u45. € 25 per persoon.
- **Donderdag 9 maart 2017:** Show Philippe Geubels “Bedankt voor alles” in het Kursaal van Oostende (Alle Vlaamse regio's). Waar: Kursaal Oostende, Westhelling, 8400 Oostende. Tijdstip: 20u00, aanwezig zijn om 19u00. Prijs: € 25 per persoon.

- **Zondag 26 maart 2017:** Schlagerfestival Ethias Arena te Hasselt om 15u00. (Alle Vlaamse regio's). Meer info volgt.

REGIO LEUVEN.

Activiteiten voor volwassenen.

- **Dinsdag 17 januari 2017:** Regio-uitstap Leuven. Bezoek aan het Texture Museum over Leie en Vlas te Kortrijk.
- **Vrijdag 20 januari 2017:** Opera “Die Zauberflöte” in de opera van Gent (Alle Vlaamse regio's). Waar: opera Gent, Schouwburgstraat 3, 9000 Gent. Hoe laat: 19u30, aanwezig zijn om 18u45. € 25 per persoon.
- **Donderdag 9 maart 2017:** Show Philippe Geubels “Bedankt voor alles” in het Kursaal van Oostende (Alle Vlaamse regio's). Waar: Kursaal Oostende, Westhelling, 8400 Oostende. Tijdstip: 20u00, aanwezig zijn om 19u00. Prijs: € 25 per persoon.
- **Dinsdag 21 maart 2017:** Regio-uitstap Leuven (Bestemming nog nader te bepalen). Meer info volgt.
- **Zondag 26 maart 2017:** Schlagerfestival Ethias Arena te Hasselt om 15u00. (Alle Vlaamse regio's). Meer info volgt.

REGIO OOSTENDE.

- **Dinsdag 31 januari 2017:** Uitstap naar Texture (vlasmuseum) in Kortrijk. Meer info volgt.
- **Vrijdag 20 januari 2017:** Opera “Die Zauberflöte” in de opera van Gent (Alle Vlaamse regio's). Waar: opera Gent, Schouwburgstraat 3, 9000 Gent. Hoe laat: 19u30, aanwezig zijn om 18u45. € 25 per persoon.
- **Dinsdag 14 februari 2017:** Initiatie Yoga met Hilde Leroy in het Ontmoetingscentrum De Boeie. Meer info volgt.
- **Donderdag 9 maart 2017:** Show Philippe Geubels “Bedankt voor alles” in het Kursaal van Oostende (Alle Vlaamse regio's). Waar: Kursaal Oostende, Westhelling, 8400 Oostende. Tijdstip: 20u00, aanwezig zijn om 19u00. Prijs: € 25 per persoon.
- **Zondag 26 maart 2017:** Schlagerfestival Ethias Arena te Hasselt om 15u00. (Alle Vlaamse regio's). Meer info volgt.

Als ondernemingszin
en engagement samen
komen, kunnen we
aan de toekomst een
meerwaarde geven.

Beleggen betekent zich ergens voor engageren. Doelgerichtheid en verantwoordelijkheidszin verzoenen met het nodige respect voor de maatschappij. Ondernemingszin stimuleren en duurzame projecten ondersteunen. Deze uitdaging is ook onze ambitie, daarom zetten wij ons vandaag in, samen met hen, die inspelen op de noden van morgen.

Meer dan ooit geloven wij in een betere toekomst.

Maak kennis met ons op degroefpetercam.com

Kies voor aardgas

en rij groener en goedkoper.

Echte vrijheid? Da's gaan en staan waar je maar wil. Maar onze mobiliteit mag niet ten koste gaan van het milieu. Aardgas draagt al jaren bij aan duurzaam verkeer. CNG-wagens (Compressed Natural Gas) stoten veel minder CO₂ uit dan diesel- of benzinewagens. En bijna geen fijn stof. Bovendien tank je ook nog eens goedkoper. Stap nu in een groene wagen op aardgas.

Aardgas
Zo ben je klaar voor morgen.

aardgas.be